

in prepirljivejši – katerih prvinska zaupljivost je mogoče sorodna otroškemu dojemu sveta, sredi zasnežene pokrajine navidez lahkotno, v resnici pa resno in poglobljeno debatirajo o Bogu, pri čemer se – malce objetno uporno – ne bojijo izraziti niti dvoma o božjem obstoju. Malo za njihovim prepirom o veri, morali, pravičnosti, božjih zakonih, naravi in krivdi Boga ter nastanku in koncu življenja pa se zgodi nepredstavljivo: Bog se jim razodene z novico o pogubljenju in jim ponudi rešilno bilko – dve vstopnici za Noetovo barko.

Zaplet sproži odločitev povabljenih dveh pingvinov, da bosta v kovčku v ladijsko podpalubje pretihotapila tudi svojega prijatelja, kar je v nadaljevanju vir številnih šaljivih situacij. (Komično) dogajanje in avtorjeva ironična distanca dosežeta vrh, ko v kovčku skriti pingvin goloba prepriča, da se v njem (podobno kot v svetopisemski skrinji zaveze) pravzaprav skriva Bog. Golobov sprva sumničavi, nato pa naivno malikovalski pogovor z domnevnim Bogom je fantastičen prikaz dandanes prevladujočega in pravzaprav vraževernega odnosa do Boga. Ko golob nazadnje spregleda banalnost situacije, pingvinom napove kazen, a jih pred njo reši konec potopa.

Nenavaden končni preobrat razglašaja ljubezen do bližjega, tolerantnost in medsebojno razumevanje: golob sprejme pomoč pingvinov, saj ugotovi, da je v vsesplošni zmedi in preobremenjenosti na ladjo pozabil vzeti družico. Mali pingvin se tako, zakrinkan v golobovo nevesto, sprehodi mimo prelisičenega Noeta, z golobom pa nazadnje dejansko postaneta nerazdružljiva prijatelja.

Zgodba, ki pogumno in brez zadržkov svobodno predrugači številne svetopisemske motive, torej nenehno problematizira ustaljene konvencije in norme, relativizira verske dogme, odpira prava filozofsko-teološka vprašanja in nanje ponuja vselej odprte odgovore.

Čudovita, spoštljivo provokativna knjiga raznoterih vidikov in globokih aktualnih pomenov je povrh vsega še zabavno in estetsko minimalistično ilustrirana. Kot taka ni zanimiva le za otroke, temveč nedvomno tudi za odrasle, ki se bodo ob njej vsak na svoj način neizmerno zabavali in glasno smejali, pa tudi tiho in globoko zamislili. V slovenski izdaji pogrešamo le spremno besedo, ki bi dodatno osvetlila tako zanimivo in mnogopomensko besedilo.

Zarika Snaj Verbovšek

BOJ Z MOZOLJI NI DOBLJEN, BITKA S KNJIGAMI PA

Marija Švajncer: *Samotni bralec.*

Murska Sobota: Založba Franc-Franc, 2014.

Samotni bralec je prozna pisava filozofije in pesnice **Marije Švajncer**. *Samotnega bralca* beremo kot roman, lahko kot zbirko kratkih zgodb, lahko je celo drama fragmentov in protokolov. Delo omenjene pisateljice je silno težko opredeliti. Mogoče je mnenje v spremni besedi, ki jo je napisala dr. Dragica Haramija, še najbolj točno. Haramija namreč trdi, da je *Samotni bralec* roman, namenjen mladostnikom, a ne le njim, saj spreplet najstniškega eskapizma in tankočutne literarno-filozofske misli nostalgичno navorja tudi odraslega bralca. Po mnenju Haramije gre za izrazit večnaslovniški roman z izrazito medbesedilno strukturo. Opredeljevanje samo pa ni ovira, da ne bi govorili o nenavadni in privlačni zgodbi glavnega protagonista, ki skozi branje drugih utemljuje svoj položaj v družbi. Gre za gimnazijca, ki živi s svojo upokojeno materjo. Mati namesto z možem spi s knjigami in brčkone je lahko

to tudi razlog za sinovo bralno kulturo, da ne rečem bralno obsesijo. Fant ni od muh: bere de Bottona, Voltaira, Gruma in Cankarja, njegove misli se ujemajo z Andersenom in Kosovelom, Sartrom in Camusem, Lorco in Wildom, Lindgrenovo in Milčinskim, Fromom in Spinozo, Platonom in Foucaultom, Haškom in Collodijem in ne nazadnje s Shakespeareom in Schopenhauerjem, da o Heglu, Spinozi in Descartesu niti ne govorim.

Poleg glavnega junaka, ki ni samo bralec, marveč tudi glasbenik, v romanu nastopajo odraščajoči ljudje: dekle Maja, v katero je junak neizmerno zaljubljen, junakov prijatelj Domen, junakova prijateljica Tina in Obritoglavec, ki je osvajalec ženskih src in razdiralec idiličnega okolja, v katerem naj bi vladala alkohol in droga. Obritoglavec je antijunak, a ne samo zato, ker prevzame Majo, ampak zato, ker s svojimi dejanji in zgledi kvari mlade, potemtakem tudi družbo, skratka tip, ki z nasiljem širi meje nedostojnega in nekultiviranega.

Marija Švajncer je z naslovi knjig uglednih svetovnih in slovenskih filozofov in literatov naslovila poglavja svoje nove knjige. Bralec najprej nekoliko podvomi v kompatibilnost take izbire, najprej ga prevzame občutek nelagodnosti, kajti naslov poglavja v *Samotnem bralcu* se, na primer, glasi Eritistična dialektika. Ali: Zgodovina norosti v času klasicizma. Nekaj zmede je, to moram priznati. Ko bralec preseže omenjene in vse druge naslove poglavij v tem mladinskem delu, se začne razmerje do romana in njegovega junaka hitro spreminjati. Na bolje, seveda. Kmalu postane kristalno jasno, zakaj se je mladenič odločil za branje neke knjige in kako misel nekega slavnega filozofa ali pisatelja vpliva nanj. In ne samo nanj, marveč na ves tok romaneskne zgodbe o fantu, ki bi želel postati nekaj več. Njegovo življenje – gre za čas počitnic – je viharo: fant pohajkuje, pije, kadi, se čez dan valja po postelji, neresen

je do svoje glasbe, ohol in zlonameren do matere in okolice. V romanu je razmerje sin – mati nekakšen koktajl: sin je do svoje matere ne samo ironičen in ošaben, marveč se med njima razveže poseben jezik, ki ga prevevajo komičnost, tragičnost, zafrkancija in celo zlonamernost. Navzlic vsemu je njuna zveza trdna in pristna, brez zvijač in ovinkov.

Avtoričin poskus, kako s tekstom in mislimi drugega aktivirati preprostega bralca, je delikaten, a v *Samotnem bralcu* se izkaže za uspešen, celo originalen in samosvoj. Sredi poglavja lahko bralca zamika brati tudi tega drugega, slavnega filozofa, pisatelja in pesnika, pri katerem si je avtorica sposodila naslov in ga uporabila v naslavljanju poglavij v svoji knjigi. Četudi samotnemu bralcu včasih ne verjamemo, da je sposoben brati in razumeti Kierkegarda in Heideggerja, Kanta in Mora, je pisateljčina odločitev, da tudi mladi bralec razume zapleteno miselno akrobacijo, na mestu. Bralec zgodbi nemoteno sledi in ji tudi verjame, saj nekatere bizarnosti in ironična retorika, ki so posledica avtoričinega izjemnega filozofskega znanja, delujejo učinkovito, napisane so s tehtnim razlogom. Če se roman *Samotni bralec* začne dokaj uporniško, zajedavsko in divjaško, se konča s pomiritvijo glavnega junaka in njegovega prijatelja. Spoznata, da tudi zanju obstaja življenje. Življenje z notami in ne nazadnje tudi s knjigami. Največja vrlina omenjenega romana je junakov spopad s knjigami. Ne bi bilo napak, če bi roman izobraževalna sfera predlagala za branje, za vsakdanje čtivo srednješolski populaciji. Knjiga Marije Švajncer bi namreč lahko bila izjemno pomembna v razvoju mladega človeka, da o avtoričini senzibilni pisavi niti ne govorimo.

Mladinski roman je izdala založba Franc-Franc iz Murske Sobote, urednik je Franci Just, oblikovalec Črtomir Just.

Zdenko Kodrič